

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 276/04-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. februára 2005 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Juraja Babjaka a Eduarda Bárányu prerokoval sťažnosť Ing. Štefana Tulipána, K., zastúpeného advokátom JUDr. J. K., Advokátska kancelária, K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 126/99 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. Štefana Tulipána na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 126/99 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 126/99 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prieťahov.

3. Ing. Štefanovi Tulipánovi **p r i z n á v a** primerané finančné zadosťučinenie vo výške 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava II **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava II je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia Ing. Štefana Tulipána na účet jeho advokáta JUDr. J. K., Advokátska kancelária, K., vo výške 9 340 Sk (slovom deväťtisíctristoštyridsať slovenských korún) do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti Ing. Štefana Tulipána vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. augusta 2004 doručená sťažnosť Ing. Štefana Tulipána, bytom K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. K., Advokátska kancelária, K., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 126/99.

Sťažovateľ uviedol, že návrhom z 3. marca 1999 podaným okresnému súdu žiadal, aby súd určil, že výpoveď odporcu daná mu 19. novembra 1999 podľa § 46 ods. 1 písm. c) vtedy platného Zákonníka práce je neplatná. Zároveň žiadal priznať aj náhradu ušlej mzdy. Dňa 4. apríla 2000 jeho právny zástupca doplnil samotný návrh, právne ho odôvodnil a upravil aj petit ohľadne určenia neplatnosti výpovede a taktiež ohľadne náhrady mzdy. Ďalším podaním z 8. júna 2001 rozšíril návrh ohľadne rozsahu náhrady mzdy z dôvodu neplatného rozviazania pracovného pomeru. Okresný súd svojím rozsudkom z 5. júna 2002 určil, že výpoveď je neplatná. Voči tomuto rozsudku sa 7. augusta 2002 odvolal odporca, toto odvolanie bolo zástupcovi sťažovateľa doručené až 23. júna 2003, teda po desať a pol mesiaci. K odvolaniu sa sťažovateľ vyjadril 30. júna 2003. Dňa 22. apríla 2003 podal sťažovateľ sťažnosť na prietahy v konaní podľa ustanovenia § 17 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov. Odvolanie odporcu bolo expedované Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) až 2. marca 2004, teda 8 mesiacov po doručení

vyjadrenia k odvolaniu. Nekonáním prvostupňového súdu došlo k pried'ahom v konaní, pričom konaniu nebráni žiadna zákonná prekážka.

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd rozhodol že:

„Základné právo Ing. Štefana Tulipána na prerokovanie veci bez zbytočných pried'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II vo veci 14 C 126/99 porušené bolo.

Porušovateľ je povinný zaplatiť sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 60 000 Sk do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.“

Na základe výzvy ústavného súdu bola sťažnosť doplnená 30. augusta 2004 s tým, že sťažovateľ ako dôvod na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 60 000 Sk uviedol neadekvátnu a nedostatočnú právnu ochranu zapríčinenú nečinnosťou okresného súdu a zbytočnými pried'ahmi. V liste z 27. januára 2005 súhlasil s upustením od ústneho pojednania veci a požiadal o priznanie trov svojho právneho zastúpenia vo výške 14 010 Sk na účet jeho právneho zástupcu.

Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 276/04-11 zo 16. septembra 2004 bola vec prijatá na ďalšie konanie. Na výzvu ústavného súdu reagovala poverená predsedníčka okresného súdu listom z 18. októbra 2004 sp. zn. Spr. 2146/04, v ktorom uviedla, že netrvá na ústnom pojednaní veci. V liste zo 14. januára 2005 doručenom ústavnému súdu 21. januára 2005 uviedla, že v konaní okresného súdu zistila pried'ahy. V období od 2. marca 2004 do 13. decembra 2004 sa spis nachádzal na krajskom súde a vo vzťahu k možným pried'ahom v uvedenom období sa nevie vyjadriť.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu.

Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (III. ÚS 26/95).

Účelom priznania práva podať s'ťažnosť na priet'ahy v konaní je poskytnutie príležitosti súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníkov a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98).

Pokiaľ ide o kritérium zložitost' veci, ústavný súd bral do úvahy aj predmet sporu o neplatnosť výpovede, jeho statusový význam pre s'ťažovateľa, nutnosť dokazovania vo veci, a to už v prvej časti sporu, pokiaľ ide o trvanie pracovného pomeru, ako aj v prípadnej druhej časti, pokiaľ ide o mzdové nároky s'ťažovateľa, a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97) relevantnú pre rozhodnutie vo veci, pričom na základe týchto hľadísk predmetné konanie s'ťažovateľa možno hodnotiť ako štandardnú agendu súdu s bohatou judikatúrou, po skutkovej stránke zložitú s nutnosťou znaleckého dokazovania v prípade rozhodnutia o mzdovom nároku.

Pri preskúmaní konania podľa kritéria správanie s'ťažovateľa vo veci ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by nasvedčovali spôsobovaniu priet'ahov zo strany

sťažovateľa takými skutočnosťami, ako je neospravedlnená neúčast' na pojednávaní a nepredkladanie požadovaných listín.

Pokiaľ ide o tretie kritérium, a to postup okresného súdu, je potrebné uviesť, že ústavný súd sa zaoberal nielen tvrdeniami sťažovateľa, resp. jeho právneho zástupcu, ale aj celkovým priebehom predmetného konania.

Ústavný súd vychádzal z predloženého spisu okresného súdu sp. zn. 14 C 126/99, z ktorého zistil, že boli vykonané tieto úkony:

Dňa 8. marca 1999 podal sťažovateľ návrh proti firme GEBERIT Slovensko, s. r. o., o neplatnosť výpovede z organizačných dôvodov spolu s prílohami, ktoré obsahovali výpis z obchodného registra týkajúci sa odporcu (žalovaného), pracovnú zmluvu s odporcom, zápisnicu z valného zhromaždenia z 13. novembra 1998, oznámenie o rozviazaní pracovného pomeru z 19. novembra 1998 a vyjadrenie sťažovateľa z 10. decembra 1998. Spisu bola pridelená sp. zn. 14 C 126/99.

Dňa 12. novembra 1999 okresný súd nariadil pojednávanie na 2. február 2000.

Zo spisu nie je zrejmé, prečo bol tento termín zrušený, a až 25. februára 2000 bol nariadený termín pojednávania na 26. apríl 2000.

Dňa 7. apríla 2000 predložil sťažovateľ okresnému súdu plnú moc pre svojho advokáta a doložil daňový doklad o svojich príjmoch za rok 1999.

Dňa 21. januára 2000 žalovaný splnomocnil svojho zástupcu.

Dňa 26. apríla 2000 sa konalo vo veci pojednávanie za účasti sťažovateľa, jeho zástupcu a zástupcu žalovaného, ktoré bolo odročené na 17. máj 2000 za účelom výsluchu štatutára žalovaného.

Dňa 2. mája 2000 dal sudca pokyn vyžiadať výpis z obchodného registra týkajúci sa žalovaného.

Dňa 17. mája 2000 sa konalo pojednávanie za účasti strán a ich zástupcov, ktoré bolo odročené na 9. október 2000 z dôvodu neúčasti prísediacej.

Dňa 23. mája 2000 bol daný pokyn kancelárii predvolať prísediacu na 4. október 2000.

Dňa 18. mája 2000 bol okresnému súdu doručený výpis z obchodného registra.

Dňa 4. októbra 2000 sa pojednávanie opätovne neuskutočnilo pre neúčast' prísediacej zo zdravotných dôvodov. Okresný súd nariadil nový termín na 20. december 2000.

Dňa 20. decembra 2000 sa sťažovateľ ani jeho zástupca pojednávania nezúčastnili, zrejme boli operatívne informovaní o neuskutočnení pojednávania pre práceneschopnosť prísediacej, a pojednávanie bolo odročené na 21. február 2001.

Dňa 21. februára 2001 sa konalo pojednávanie za účasti sťažovateľa a zástupcu žalovaného, ktoré bolo odročené na 16. máj 2001 za účelom predloženia dokladov.

Dňa 27. februára 2001 boli doložené doklady z valného zhromaždenia.

Dňa 9. apríla 2001 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie k predloženým dokladom.

Dňa 16. mája 2001 sa konalo pojednávanie za účasti zástupcu sťažovateľa, nezúčastnil sa ho zástupca žalovaného. Pojednávanie bolo odročené z dôvodu rozšírenia návrhu v lehote 10 dní.

Dňa 17. mája 2001 zástupca žalovaného ospravedlnil svoju neúčast'.

Dňa 28. augusta 2001 okresný súd nariadil termín pojednávania na 17. október 2001.

Dňa 16. októbra 2001 zástupca sťažovateľa požiadal o odročenie pojednávania z dôvodu kolízie termínov.

Dňa 17. októbra 2001 sa konalo pojednávanie, ktorého sa zúčastnil zástupca žalovaného. Pojednávanie bolo odročené na 16. január 2002 z dôvodu neúčasti prísediacej.

Dňa 16. januára 2002 sa malo konať pojednávanie, ktoré bolo odročené z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne.

Dňa 22. marca 2002 okresný súd nariadil pojednávanie vo veci na 5. jún 2002.

Dňa 5. júna 2002 sa pojednávania zúčastnili zástupcovia oboch strán. Senát vyniesol rozsudok s tým, že výpoveď daná navrhovateľovi je neplatná.

Dňa 8. júla 2002 sudkyňa vypracovala rozsudok.

Dňa 7. augusta 2002 bolo zahlásené odvolanie proti rozsudku.

Dňa 25. septembra 2002 žalovaný oznámil, že zmenil zástupcu.

Dňa 16. júna 2003 okresný súd doručil odvolanie zástupcovi sťažovateľa.

Dňa 2. júla 2003 sa sťažovateľ vyjadril k odvolaniu.

Dňa 3. marca 2004 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní.

Dňa 30. novembra 2004 krajský súd uznesením sp. zn. 8 Co 62/04 zrušil rozsudok okresného súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

Ústavný súd na základe uvedeného zistil, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na konanie bez zbytočných prietahov garantované čl. 48 ods. 2 ústavy z dôvodov, že okresný súd nekonal od 8. marca 1999 (keď mu bol doručený návrh) do 12. novembra 1999 (keď vytyčil termín pojednávania), pričom z tohto obdobia nemožno akceptovať obdobie nečinnosti v trvaní 7 mesiacov. Ako neprimerané je tiež možné vytknúť určenie pojednávania 23. mája 2000 na 4. október 2000, teda o päť mesiacov. Okresný súd vo veci vypracoval rozsudok 8. júla 2002, ale odvolanie zo 7. augusta 2002 doručil zástupcovi sťažovateľa na vyjadrenie 16. júna 2003 s odstupom 10 mesiacov. Dňa 2. júla 2003 predložil sťažovateľ svoje vyjadrenie, ale spis bol na odvolacie konanie predložený až 2. marca 2004, t. j. po 8 mesiacoch. Nekonania, ktoré možno charakterizovať ako prietahy, predstavujú obdobie prevyšujúce 2 roky, čo je neakceptovateľné aj vzhľadom na predmet sporu.

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Keďže k porušeniu práva došlo nekonaním okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 14 C 126/99, prikázal mu ústavný súd vo veci konať (bod 2 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľ požaduje, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie vo výške 60 000 Sk, ktoré aj zdôvodnil.

Ústavný súd vyhovel návrhu sťažovateľa a vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 14 C 126/99 a prikázal mu vo veci konať.

Dovŕšením opatrení smerujúcich zo strany ústavného súdu k odstráneniu stavu právnej neistoty bolo i priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 40 000 Sk.

V okolnostiach prípadu ústavný súd zdôrazňuje aj predmet sporu, ďalej obdobia nečinnosti okresného súdu, v ktorých nevykonal úkony smerujúce k nastoleniu právnej istoty (bod 3 výroku nálezu).

Vo zvyšnej časti ústavný súd návrhu nevyhovel.

Právny zástupca sťažovateľa si uplatnil náhradu trov právneho zastúpenia podľa ustanovenia § 13 ods. 1 a § 16 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“) za tri úkony po 4 534 Sk a režijný paušál 403 Sk, spolu 14 010 Sk.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnym zástupcom sťažovateľa vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konaní uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľ bol vo veci úspešný, a preto bolo potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom. Právny zástupca sťažovateľa si uplatnil trovy konania za tri úkony, t. j. aj za doplnenie sťažnosti, ktoré sa viazalo na výzvu ústavného súdu na doplnenie sťažnosti, aby táto mala zákonom požadované náležitosti. Vzhľadom na túto skutočnosť bolo možné uznať náhradu len za dva úkony právnej služby, a to každý po 4 534 Sk a dva paušály po 136 Sk, spolu 9 340 Sk. Uvedenú sumu prikázal uhradiť okresnému súdu na účet právneho zástupcu sťažovateľa.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. februára 2005